

't Ezelsvel

Postiljon van de Vlaamse Academici – Regio Brugge

Nr. 150 – Oktober '25 (Memoires van een taalman)

Opblaastaal

Hugo Brouckaert
hugo.brouckaert@skynet.be

Af en toe komt er een boekje op de markt over taaluitingen die ironische namen krijgen als vaagtaal, hedenlands, zorggezemel, managementspeak, intellectuaals, ambtenarees, gebakken lucht, enz...

Heel dikwijls gaat het om eufemismen (in de politiek en de diplomatie, in het financiewezen, in de sfeer van ziekte en dood, overal waar het niet goed gaat), om snobisme (kunst en cultuur) of gewoon om gewichtigdoenerij (management, sociologie, academische wereld). Daar moest ik vanochtend aan denken toen ik op de cultuurzender 'Klara' een gesprek hoorde tussen vier mensen. Een van hen zei: 'wij bevinden ons op dit ogenblik in een conversationele omgeving.' Hé, dacht ik, die zitten waarschijnlijk te praten.

Niets is zo onbelangrijk dat het niet buiten proporties kan worden opgeblazen. Er zijn lieden die de dingen die hen bezighouden, te ingewikkeld achten om in gewone mensentaal uit te drukken. Zelf zouden zij zeggen: 'mijn denkproces vertoont een te grote graad van complexiteit om het gebruik van een niet-specialistisch vocabularium te verantwoorden'.

Sociologen kunnen er ook wat van. Van iemand die in een klein dorp woont, luidt het al gauw: 'hij resideert in een landelijk complex met een minimaal demografisch gewicht'.

Bij politici gaat het meestal om eufemismen. Van een collega beweert men niet dat hij liegt, maar dat wat hij zegt 'op gespannen voet staat met de waarheid', dat hij 'terminologisch onnauwkeurige mededelingen' doet en dat hij 'creatief met de waarheid omspringt'. Een volksvertegenwoordiger die in een bepaald dossier een bocht van 180 graden neemt, is niet volledig van mening veranderd, maar zijn nieuwe houding is 'het resultaat van voortschrijdend inzicht'. Wanneer een minister over een suggestie van een parlementslid zegt dat hij 'er nota van neemt', bedoelt hij gewoonlijk dat het hem geen fluit kan schelen en dat hij er dan ook geen gevolg zal aan geven.

Zelf heb ik in een omgeving gewerkt waar de vergaderwoede of reünitis met bijpassend wollig taalgebruik onrustwekkende vormen aannam. Als ik dan 's avonds uitgeput in mijn niet-urbane wooneenheid aankwam, was de gezonde vraag: wat doe je daar eigenlijk in Brussel? Daar heb ik na enig beraad de volgende zin op gevonden: 'ik ben er belast met de taken die mij krachtens mijn ambt zijn opgedragen'. Als je daar een ernstig gezicht bij opzet, krijg je reacties die variëren van ongeloof, over verbazing, medelijden en begrip, tot oprechte bewondering. Nadere toelichting is dan niet meer nodig. Die is er ook niet.

Waar ik toe wil komen, beste mensen, is: laten we terugkeren naar eenvoudige formuleringen.

Neem nu de vele eufemistische varianten voor de activiteit die Van Dale definieert als 'onverteerde etensresten uitscheiden' en die in meer encyclopedische werken genoemd wordt: 'ingewandbeweging met het oog op de afscheiding van een cilindervormig stofwisselingsproduct'. Hoezeer draait men hier toch rond de pot! Moeten, drukken, een grote boodschap doen, zijn gevoeg doen, zijn behoefte doen (alsof er geen andere menselijke behoeften zijn), naar het kleinste kamertje gaan, op de doos gaan, gaan waar ook de koning te voet gaat, een stukje aan de bruine trui breien, bij die bleke jongen met zijn bril gaan, villa Bruinzicht bezoeken. Let wel: het betreft hier alleen nog maar de zogenaamde 'vaste ontlasting' en ik houd de selectie bewust netjes.

Mijn voorstel is dat wij voortaan die hele onappetijtelijke handel vervangen door een woord uit het klassiek Latijn. De grofgebekte Romeinse dichter Catullus gebruikte het, maar ook de bedaagde Horatius. Het is eenvoudig, voor iedereen begrijpelijk en het Latijn geeft er toch een aureool van wetenschappelijkheid aan: *cacare*.

De eerste persoon enkelvoud van de tegenwoordige tijd luidt: *caco*. Wat ben je aan het doen, schat? *Caco*! Ik had daar liever *cacao* zien staan, maar dat is een kwestie van smaak.